Riigikontrolli arvamus Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

KONTROLLIARUANNE

Nr 2-5/03/78
22.07.2003

Riigikontrolli arvamus Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Tallinn
2003

Sisukord

SISSEJUHATUS 3

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD 4

2. ARVAMUS TEEDE- JA SIDEMINISTEERIUMI 2002. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE KOHTA 6

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUMI VASTUS 8

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris 28.04–30.05.2003 oma tööplaani alusel Teede- ja Sideministeeriumi 31.12.2002 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 05.12.2002. a määrusest nr 143 "2002. a. majandusaasta aruande koostamine esitamine ja kinnitamine". Riigieelarve täitmise kohta aru andmine on sätestatud 09.06.1999 vastu võetud riigieelarve seaduse § 46 lõikes 1.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Alo Lääne, töörühmas osalesid audiitorid Ilme Ott ja Kaire Prems.

***

09.10.2002 kinnitas Riigikogu Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse, millega 01.11.2002 ühendati Majandusministeerium ning Teede- ja Sideministeerium Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiks. Kahe ministeeriumi bilansside ühendamise parema korralduse nimel koostas kumbki ministeerium 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ise. Seetõttu annab ka Riigikontroll mõlema asutuse raamatupidamise aastaaruande kohta eraldi arvamuse.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

1.2. Auditi eesmärk ja ulatus

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesandeid[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ning riigieelarve täitmise aruande kohta, tuginedes järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused;
- kas varad ja kohustused eksisteerivad tegelikult;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele.

Majandustoimingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi. Leiame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks asutuse raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta.

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannete koostamise ning neis sisalduva info õigsuse eest vastutasid auditeeritud perioodil minister Liina Tõnisson (kuni 28.01.2002 Toivo Jürgenson) ja kantsler Marika Priske (kuni 01.11.2002 Margus Leivo).

---

[1] Riigieelarve seadus § 47 lg 2
[2] Riigikontrolli seadus § 7
[3] Riigikontrolli seadus § 6 lg 2
[4] International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

Minister

- valvab ministeeriumi struktuuriüksuste ja ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise järele ning teostab teenistusjärelevalvet ministeeriumi ametnike otsuste seaduslikkuse ja otstarbekuse üle;[5]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise eest ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes;[6]
- vastutab riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldab seda kooskõlas riigivaraseadusega;[7]
- otsustab eelarvevahendite kasutamise üle ning valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ning muu välisabi sihipärase kasutamise järele;[8]
- kinnitab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarved, lähtudes riigieelarvest, ja kontrollib nende täitmist, tehes vajadusel ettekirjutusi eelarvevahendite kasutamiseks;[9]
- kinnitab koos raamatupidamise eest vastutava isikuga oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[10]

Kantsler

- juhib ministeeriumi struktuuriüksuste tööd, koordineerib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tegevust ja korraldab ministeeriumi asjaajamist;[11]
- korraldab riigivara kasutamist ministrilt saadud volituste piires kooskõlas riigivaraseadusega.[12]

Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud kantsler Marika Priske ja pearaamatupidaja Rita Moorats.

[5] Vabariigi Valitsuse seadus §-d 49 ja 95
[6] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[7] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[8] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[9] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[10] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 3
[11] Vabariigi Valitsuse seadus § 53 lg 1
[12] Vabariigi Valitsuse seadus § 53 lg 9

2. Arvamus Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

2.1. Riigikontrolli arvamus

- **Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruanne, mis näitab seisuga 31.12.2002 ministeeriumi bilansimahuks 3 466 992 284 ja tulemiks 16 033 103 krooni, on olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 05.12.2002. a määrusega nr 143 "2002. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**
- **Riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta kassakuludeks 436 334 535 krooni, on olulises osas kooskõlas riigieelarve seaduse ja 2002. aasta riigieelarvega.**

Märkust tegemata tahame juhtida tähelepanu järgnevale asjaolule.

Rahandusministri määrus sätestab, et pikaajalisi finantsinvesteeringuid tuleb kajastada nende soetusmaksumuses, st väärtuses, millega nad arvele võeti.[13] Seejuures suurendatakse investeeringusummat vaid täiendava investeeringu tegemisel. See on vastuolus hea raamatupidamistavaga, mida järgides tuleks pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastades kasutada kapitaliosaluse meetodit.[14] Riigikontroll on teadlik, et Rahandusministeeriumi töötab välja raamatupidamise üldeeskirja, mis selle vastuolu lahendab. Siiski juhime tähelepanu, et kuni uue eeskirja rakendumiseni ei anna ministeeriumi bilanss õiget ja usaldusväärset ülevaadet riigi osalusega äriühingute aktsiate ja osade kohta.

Sealjuures on pikaajaliste finantsinvesteeringute osakaal Teede- ja Sideministeeriumi bilansimahust kokku 98,6% (3 418 502 000 krooni). Osalus äriühingute omakapitali põhjal on aga 2001. aasta aruannete põhjal 31.12.2001 seisuga 4 875 200 523 krooni.

2.2. Tähelepanek

2.2.1. 2002. aastal on vastavalt eelarvele ja Vabariigi Valitsuse korraldusele tehtud ülekanded investeeringuteks järgmistele riigi äriühingutele:

- AS Tallinna Lennujaam 3 000 000.-
  lennundusjulgestusseadmete soetamine
- AS Pärnu Lennujaam 4 000 000.-
  lennuraja kapitaalremont
- AS Kuressaare Lennujaam 2 000 000.-
  lennuraja lennujuhtimise kapitaalremont

Ülekantud summad investeeringuteks on kajastatud tulemiaruandes eelarvetulude kirjel ning kirjel 2.7 "Ülekanded ja toetused". Leiame, et kuna eelnimetatud summad ei olnud määratud otseselt ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate funktsioonide doteerimiseks, vaid ühekordseteks investeeringuteks, tuleks tehingut vaadelda rahalise sissemaksena äriühingu kapitali ning kogusummas 9 000 000 krooni suurendada riigi osalust nimetatud äriühinguis.

Tähelepanek ei mõjuta summade ebaolulisuse tõttu aastaaruande ega riigieelarve täitmise aruande õigsust.

---

[13] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 21 lg 2
[14] Raamatupidamise seadus § 28 lg 2

2.3. Ettepanek

Riigikontroll teeb **Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile** järgmise ettepaneku:

- Kuna summad AS-idele Tallinna Lennujaam, Pärnu Lennujaam ja Kuressaare Lennujaam olid määratud ühekordseteks investeeringuteks, soovitame tehingut vaadelda rahalise sissemaksena äriühingu kapitali ning kogusummas 9 000 000 krooni suurendada riigi osalust nimetatud äriühinguis.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastus

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

Pr Kaie Karniol
Peakontrolör
Riigikontroll

Teie 02.07.2003 nr 2-7.1-FA/03/1030
Meie 11.07.2003 nr 1-1-5/6422

Kontrolliaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta"

Lugupeetud Kaie Karniol

Vaadanud läbi kontrolliaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Teede- ja Sideministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta", teatame alljärgnevat:
Nõustume Riigikontrolli tähelepanekuga, et riigieelarveliste asutuste raamatupidamist käsitlevad regulatsioonid pikaajaliste finantsinvesteeringute kajastamiseks bilansis on ebapiisavad ning osaliselt vastuolus hea raamatupidamise tavaga.
2002. a riigieelarves on riigi osalusega äriühingutele eraldatud rahalised vahendid põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks kajastatud riigieelarve peatükk 97 art 70 all , 2004. a riigieelarves on need kajastatud artikli 229 all "Muud eraldised residentidele", mis vastab sisuliselt tehingu olemusele. Ministeerium ei pea õigeks eelarve kohaselt riigi osalusega äriühingutele soetusteks ja kapitaalremondiks tehtud ülekannete käsitlemist rahalise sissemaksena äriühingu kapitali.

Lugupidamisega

Meelis Atonen
Minister

Raul Malmstein
Asekantsler kantsleri ülesannetes

Peka Ringo
6397 625

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 14.07.2003 Reg nr 2-7.1-FA/03/1030

003845

Harju 11
15072 TALLINN
Reg kood 70003158

Tel: (0) 625 6304
Faks: (0) 631 3660

e-post: info@mkm.ee
http://www.mkm.ee